

Досвід Івано-Франківська

Оксана Ремінська, експерт з енергоефективності, Національний екологічний центр України

Івано-Франківськ – промислово розвинуте місто України з вигідним географічним розташуванням біля кордонів Європейського союзу та сприятливим інвестиційним середовищем. Значний промислово-економічний та науковий потенціал міста є визначальним у формуванні привабливого інвестиційного іміджу. Це забезпечує перспективність довгострокового партнерства у реалізації інвестиційних проектів на підприємствах міста.

Промисловість Івано-Франківська представлена підприємствами машинобудування, металообробки, деревообробної, легкої, харчової промисловостей, промисловості будівельних матеріалів.

Місто зв'язане мережею автомобільних і залізничних шляхів з багатьма країнами Європи.

Налагоджене залізничне сполучення з такими європейськими містами, як Берлін, Будапешт, Братислава, Варшава, Вроцлав, Краків, Мінськ, Прага, Санкт-Петербург. Міжнародний аеропорт Івано-Франківська забезпечує обслуговування авіалайнерів усіх типів.

Варто відзначити, що Радою Європи у рамках Програми обміну кращими практиками місцевого самоврядування України найкращими практиками Івано-Франківська визнано: «Досвід залучення інвестицій і реалізації грантових програм» та «Тріумф» Івано-Франківська: визнання кращих стимулює загальний розвиток».

Успішний досвід залучення міжнародних інвестицій в Івано-Франківськ

Пошук надходження додаткових фінансових джерел стоїть чи не перед кожним містом. Особливо гостро це питання постає в умовах підвищення цін за спожиті енергоресурси та обмеженості коштів місцевого бюджету для реалізації заходів з підвищення енергоефективності, зокрема, в бюджетних установах міста, з метою зменшення обсягів видатків на оплату за спожиті ресурси.

З метою реалізації політики енергоефективності та сталого енергетичного розвитку та в рамках зобов'язання міста відповідно до умов Угоди мерів здійснюється підготовка Програми сталого енергетичного розвитку міста.

Активне впровадження політики енергозбереження муніципалітету розпочалось у 1998–1999 роках зі ство-

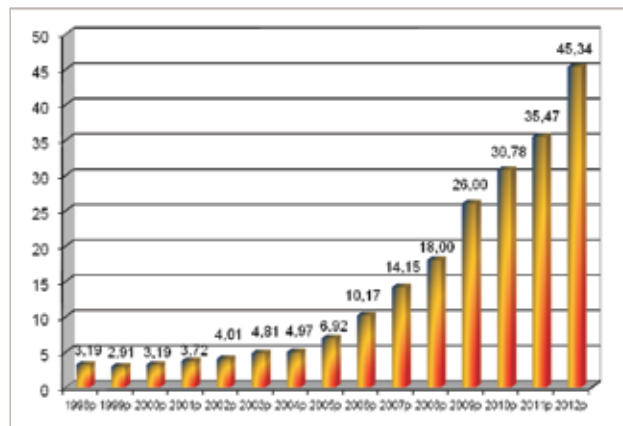

Рис. 1. Вартість спожитих енергоносіїв і комунальних послуг бюджетними установами міста за 1998–2012 роки (у діючих цінах)

ренням відділу організації раціонального використання енергоресурсів (зараз відділ енергозбереження та комунальних підприємств). В той час у всіх міських бюджетних закладах та установах були встановлені прилади обліку спожитих енергоносіїв і комунальних послуг (в тому числі лічильники обліку теплової енергії).

З метою зменшення споживання енергоресурсів рішенням міського виконавчого комітету щорічно встановлюються ліміти споживання енергоносіїв і комунальних послуг структурним підрозділам виконавчого комітету, що фінансуються з міського бюджету, та впроваджено ряд інших організаційних заходів.

З 2005 року місто стало учасником програми ПРООН – Муніципальна програма врядування та сталого розвитку, за період реалізації якої з 2005 по 2010 рік було реалізовано 115 проектів на суму майже 14 млн. гривень. В результаті встановлені прилади обліку енергії в житлових будинках, проведено утеплення багатоквартирних будинків, реконструкцію підвальних розгалужень, облаштування дахів, проведено заміну вікон та ін.

Івано-Франківськ вже тривалий час співпрацює із кордонними містами-партнерами, що обумовлено географічною близькістю міста до кордонів Євросоюзу. В рамках Програми транскордонного співробітництва «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна» (2007–2013 роки) стало можливим вивчити досвід співпраці між приватними та державними структурами міста Бая Маре (Румунія) та запровадити в місті механізм роздільного збору, транспортування, переробки та утилізації ТПВ, а також зменшити шкідливий вплив на навколишнє середовище та здоров'я людей.

У 2006 році стало можливим залучення значних інвестиційних ресурсів при започаткуванні співпраці з Північною екологічною фінансовою корпорацією (НЕФКО). В лютому 2010 року між Урядом України та Північною екологічною фінансовою корпорацією підписано Рамкову угоду, яку ратифіковано Законом України від 21 вересня 2010 року №2333–VI. Таким чином, Івано-Франківськ став першим українським містом, що отримало кредит від скандинавської фінансової організації НЕФКО під 3% на термін у 5 років, враховуючи рік надання позики, на реалізацію інвестиційного проекту «Підвищення енергоефективності в будівлях навчальних закладів міста Івано-Франківська». Проект спрямований на реалізацію в освітніх закладах комплексу заходів щодо підвищення енергоефективності та скорочення споживання енергоресурсів за умов дотримання санітарно-гігієнічних норм і підвищення рівня комфорту в будівлях, забезпечення

Івано-Франківськ – місто обласного значення.

Територія міста: 83,73 км²

Чисельність населення: 242,7 тис. осіб.

Житловий фонд:

– 3 тис. багатоквартирних будинків,

– 9 тис. індивідуальних будинків,

– 150 бюджетних будівель.

Бюджет: 870 млн. гривень.

надійності та сталого функціонування установ систем споживання теплової та електричної енергії, газу, гарячої води, послуг з водопостачання та водовідведення.

Розмір кредиту становить понад 3 млн. гривень, внесок міського бюджету складає 10% та становить близько 600 тис. гривень. Термін окупності запропонованих заходів – біля 3,5 роки. Очікуване скорочення обсягів споживання теплової енергії внаслідок впровадження зазначених заходів складе 1,8 тис. Гкал на рік, що дозволить зекономити більше 1,5 млн. гривень. Завдяки реконструкції систем опалення цих закладів також зменшиться кількість викидів CO₂ в атмосферу на 410 тонн в рік.

В 2011 році було прийнято рішення про надання кредиту для реалізації заходів проекту в рамках реалізації програми НЕФКО «Кредити для енергозбереження». Позика надається в три транші. Повернення позики – рівними щоквартальними платежами. Головним розпорядником коштів визначено Управління економічного та інтеграційного розвитку.

В квітні 2011 року за сприяння Інституту бюджету і соціально-економічних досліджень (м. Київ) був підготовлений і направлений в Міністерство фінансів України пакет документів для їх погодження на кредит. Після погодження Мінфіну була укладена Угода між міською радою і ПАБ АКБ «Львів», через який здійснюється кредитування.

Бізнес-план проекту «Підвищення енергоефективності в будівлях навчальних закладів міста Івано-Франківська» для НЕФКО було розроблено за кошти, отримані в рамках реалізації проекту технічного співробітництва з Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) «Енергоефективність в будівлях» та з консалтинговою компанією ТОВ «ФІАТУ».

Фото 3, 4.

Під час пілотного проекту з проведення санації для житлового будинку було визначено теплові втрати через огорожувальні конструкції, намічені необхідні заходи, знайдено механізми фінансування. Для реалізації заходів проекту були залучені кошти державного, міського бюджетів та кошти самих мешканців.

Пілотний проект з проведення санації житлового будинку (вул. Набережна, 24)

Таким чином, для дев'яти будівель з найбільшим рівнем енергозатратності (4 дитячі садки та 5 загальноосвітніх шкіл) розроблено проектно-кошторисну документацію, проведено експертизу та проводиться заміна вікон та дверей на металопластикові, відновлюється ізоляція тепломереж, встановлюються індивідуальні теплові пункти, реалізуються заходи із санації інженерних мереж тощо.

Кредит надавався в три транші. Про використання коштів кожного траншу повідомлялись експерти ENSI (Норвегія) та ТОВ «ФІАТУ», які здійснюють контроль стану реалізації проекту за дорученням НЕФКО. Для них готувалися звіти про використання коштів попереднього траншу і, отримавши їх позитивний висновок, готувалася документація для отримання наступних траншів кредиту.

За 2012 та перше півріччя 2013 року кошти кредиту повністю використані. З метою завершення зазначеного проекту вже підписано договір з НЕФКО щодо надання додаткового кредиту від корпорації на суму один мільон гривень.

В 2006 році Івано-Франківськ став першим українським містом – членом Асоціації європейських муніципалітетів Energie-cities, що дозволило місту брати участь у проектах Асоціації. Участь у них дозволяє підвищити роль та навички фахівців в галузі стійкої енергетики, здійснювати обмін досвідом у сфері ефективного використання енергоносіїв та охорони навколишнього середовища.

Ще одним міжнародним партнером міста в реалізації заходів з енергозбереження є Проект українсько-німецького технічного співробітництва (GIZ) «Енергоефективність у будівлях».

Фахівцями GIZ проведено обстеження та розроблена проектно-кошторисна документація для чотирьох житлових багатоквартирних будинків (фото 3, 4).

Для реалізації пілотного проекту з проведення санації відібрано житловий будинок (вул. Набережна, 24), визначено теплові втрати через огорожувальні конструкції, намічені необхідні заходи, знайдено механізми фінансування та ін. Для реалізації заходів проекту були залучені

кошти державного, міського бюджетів та кошти мешканців.

За рахунок співфінансування за схемою 50%/50% GIZ надано 200 тис. гривень для здійснення енергоаудитів 100 будівель бюджетних закладів, які проведені експертами ТОВ «ФІАТУ», і на підставі яких підготовлено перелік необхідних заходів для підвищення енергоефективності бюджетних будівель міста.

Крім того, за сприяння GIZ і співфінансування Федерального міністерства Німеччини з економічного співробітництва та розвитку проведено заміну ламп розжарювання в чотирьох дошкільних закладах на енергозберігаючі світильники з світлодіодами на суму 675 тис. гривень та закуплено матеріали для термомодернізації другого корпусу ЦМКЛ на суму 1 млн. гривень. Разом річна економія від впровадження заходів по проекту «Енергоефективна реновація корпусу №2 Івано-Франківської Центральної міської клінічної лікарні» (утеплення стін корпусу будівлі, додаткове утеплення перекриттів верхніх поверхів, горища, заміна дерев'яних віконних блоків та вхідних дверей на металопластикові з подвійним склопакетом) складатиме 206 327 кВт-год, а розрахунок економії енергії при споживанні теплової енергії складатиме 40,32 кВт-год/м². За результатами впровадження заходів проекту очікується зниження емісії CO₂ в обсязі 73,07 т/рік.

Серед інших партнерів муніципалітету в реалізації місцевої політики енергозбереження варто відзначити:

- Проект USAID «Реформування міського теплозабезпечення в Україні».
- Проект ЄБРР бюджетом 11,7 млн. євро терміном на 10 років і гранту від Уряду Швеції в сумі 50 млн. шведських крон для реалізації проекту модернізації системи централізованого тепlopостачання на 4 котельнях міста.
- Міжнародний освітній проект SPARE, який передбачає запровадження у школах міста уроку з енергозбереження, метою якого є підвищення свідомості школярів

щодо питань ефективного використання енергоресурсів та збереження навколишнього середовища.

- Європейська кампанія Display, яка спрямована на підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів у муніципальних будинках. В результаті її реалізації здійснено класифікацію будівель бюджетних закладів за класами ефективності та розроблені відповідні плакати.

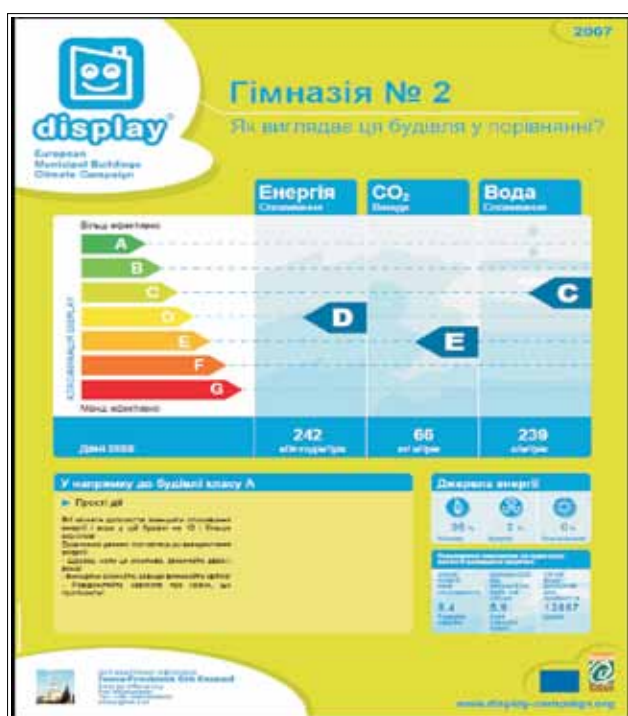
Крім міжнародних конкурсів місто неодноразово стало переможцем Всеукраїнського конкурсу проектів та програм місцевого самоврядування («Інноваційне впровадження модернізованої схеми оптимального використання енергоносіїв в системі тепlopостачання», «Покращення надання послуг з водopостачання громаді міста Івано-Франківська шляхом впровадження інноваційної технологічної схеми подачі і розподілу води в місті» та інші), що дозволило залучати додаткові кошти для впровадження енергоощадних заходів у бюджетній та комунальній сферах міста.

Виховання енергоощадності

Формування світогляду – невід’ємна частина провадження політики з питань енергозбереження. Велика увага приділяється проведенню в місті широкої пропаганди щодо ощадного використання енергоресурсів.

З цією метою за сприяння проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» та міжнародної освітньої програми SPARE проведено тренінги для вчителів з питань енергозбереження та вдосконалення методики подання навчальних матеріалів зазначеної тематики учням шкіл. З 2004 року в школах міста проводиться викладання предмету «Енергозбереження».

Започаткована співпраця з Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу, щороку спільно проводиться конкурс на кращий енергозберігаючий проект серед студентів та учнів.

За сприяння німецької організації з міжнародного співробітництва GIZ в школах міста проведено ряд заходів проекту «Енергія в школах Івано-Франківська», метою якого є формування свідомої мотивації учнів до участі в практичних заходах, привернення уваги суспільства до раціонального використання ресурсів та енергії. Проведено конкурси серед учнів шкіл на кращий відеоролик, логотип, малюнок енергозберігаючої тематики, створені інформаційні стенди, проведено акцію «Заощаджуй енергію в школі і вдома», випущено радіогазету, проведена вікторина та ін. Найбільш активні учні в червні взяли участь у Тижні енергозбереження, що відбувався в рамках проведення Євро-2012 в Києві.

Нові цілі та задачі

Постійне встановлення нових цілей – запорука успіху міста на шляху стійкого розвитку.

Сьогодні на теренах Європи домінує нова масштабна кліматична ініціатива Європейської Комісії під назвою «Угода Мерів щодо сталого енергетичного розвитку і захисту клімату», яка має на меті об'єднати європейські місцеві органи влади (муніципалітети) в добровільне утворення задля спільної боротьби з глобальною зміною клімату.

В листопаді 2011 року місто підтримало зазначену ініціативу і приєдналося до числа підписантів Угоди. Учасники Угоди мерів беруть на себе добровільні зобов'язання виконати загальноєвропейські вимоги ЄС стосовно скорочення викидів CO₂ щонайменше на 20% шляхом запровадження енергоощадних заходів та сприяти використанню відновлюваних джерел енергії.

Щоб досягти цієї мети, місто зобов'язалося:

- провести інвентаризацію базового рівня викидів CO₂ на своїй території,
- підготувати та представити План сталого енергетичного розвитку (Sustainable Energy Action Plan – SEAP), схвалити його місцевою радою протягом року з дня приєднання до Угоди мерів.

В плані описані послідовні та реальні кроки, які передбачені для досягнення мети. На сьогодні вже підготовлений проект зазначеної програми, яким передбачається впровадження ряду заходів у житловій, комунальній та транспортних сферах, реалізація яких дозволить виконати умови Угоди мерів і до 2020 року зменшити викиди CO₂ на 20% по відношенню до базового, 2010 року.

